

บทที่ 4

ผลการศึกษาเพื่อการค้นหาองค์ประกอบของเมืองที่เป็นที่รับรู้และจดจำได้

จากการทดสอบโดยใช้กรอบกลุ่มทฤษฎีจินตภาพของลินซ์ และแนวคิดความพึงพอใจต่อคุณลักษณะทางกายภาพของนัซซาร์ ในการสร้างเครื่องมือเพื่อหาคุณลักษณะทางกายภาพและความชื่นชอบต่อองค์ประกอบของเมือง¹ ที่ถูกจดจำได้จากกลุ่มประชากรตัวอย่าง 30 คน ซึ่งได้แผนที่จินตภาพของปัจเจก ผลจากการสัมภาษณ์คุณลักษณะทางกายภาพ และข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อองค์ประกอบในพื้นที่ ข้อมูลดังกล่าวจะทำให้ทราบถึงองค์ประกอบของเมืองที่ถูกจำได้ดังที่ปรากฏในแผนที่จินตภาพ รวมไปถึงคุณลักษณะทางกายภาพและความพึงพอใจที่มีต่อองค์ประกอบที่ถูกจำได้ ซึ่งจะถูกนำไปวิเคราะห์ตามแนวทางของลินซ์ประกอบกับผ่านแนวคิดคุณลักษณะรูปร่างของแอปเปิลยาร์ดเพื่ออธิบายคุณลักษณะทางกายภาพที่ทำให้เกิดการจดจำ และนำไปสู่บทสรุปแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ถนนราชดำเนินต่อไป

4.1 ผลการศึกษา

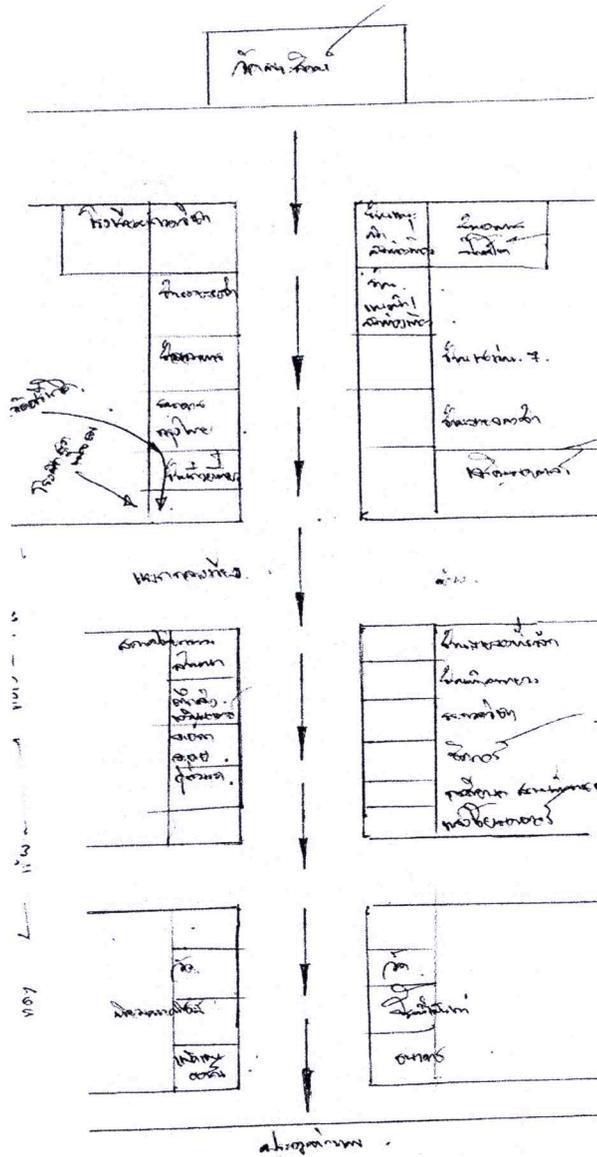
จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง 30 คน ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอน โดยให้กลุ่มประชากรตัวอย่างทำแบบสอบถามวาดภาพแผนที่พื้นที่ถนนราชดำเนินและทำการสัมภาษณ์ถึงคุณลักษณะทางกายภาพตลอดจนความชื่นชอบที่มีต่อองค์ประกอบของเมืองที่ปรากฏในแผนที่ ตามลำดับ มีผลการศึกษาดังนี้

4.1.1 ผลการศึกษาจากการเก็บข้อมูล ขั้นตอนที่ 1

จากการทำแบบทดสอบในการเขียนแผนที่พื้นที่ถนนราชดำเนิน พบว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างสามารถรับรู้จดจำและสามารถอธิบายคุณลักษณะทางกายภาพองค์ประกอบของเมืองในพื้นที่ศึกษาได้ ซึ่งแสดงตัวอย่างแผนที่และการอธิบายคุณลักษณะทางกายภาพที่ได้จากการทดสอบดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 คุณ เอก (นามสมมุติ) ประชากรตัวอย่างลำดับที่ 15 เพศชายอายุ 31 ปี มีภูมิลำเนาอยู่อำเภอแม่ริม ประสบการณ์ในพื้นที่ศึกษา 3 ปีจากการทำงานประจำอยู่ในพื้นที่ศึกษา

¹ “องค์ประกอบของเมือง” ในการศึกษาหมายถึง สิ่งแวดล้อมของเมืองที่เป็นองค์ประกอบทางด้านกายภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย สิ่งก่อสร้างและบริบทแวดล้อมต่างๆ ของเมือง

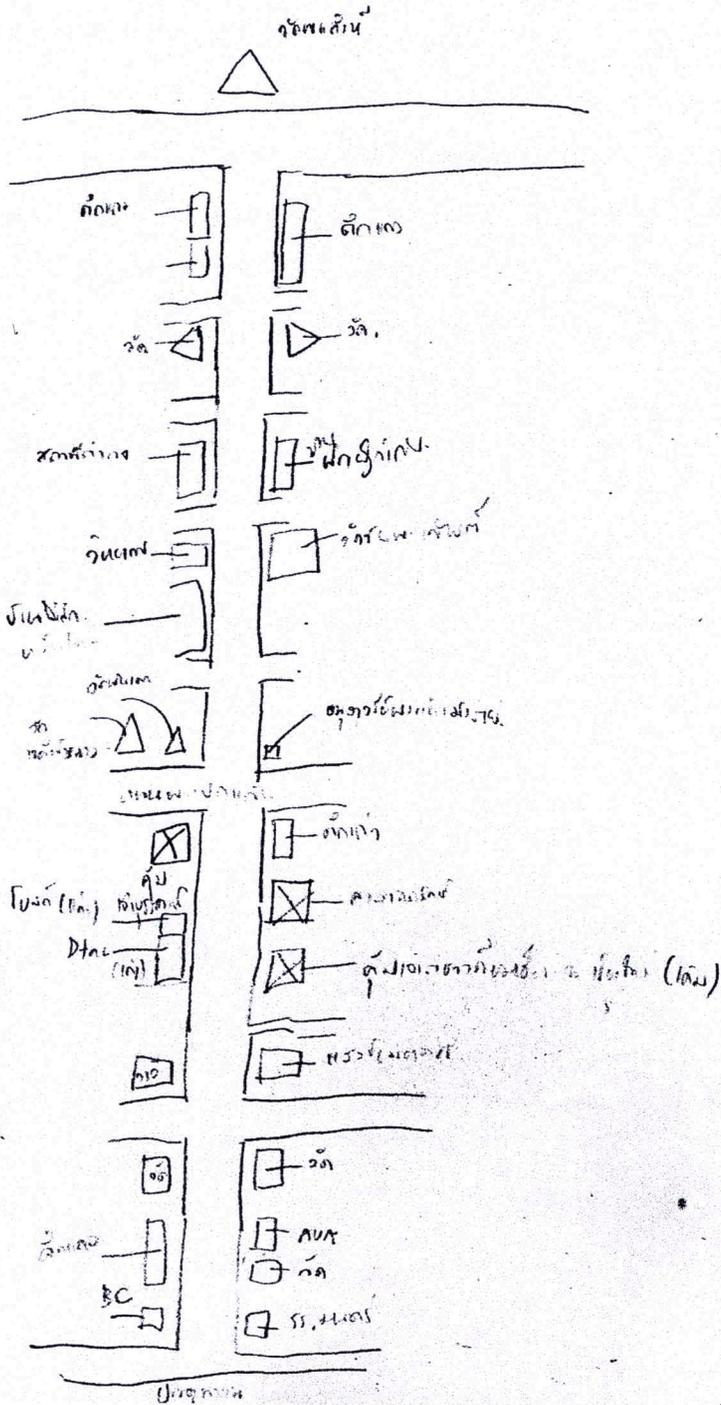

ภาพที่ 4-1 แสดงแผนที่จากประชากรตัวอย่างที่ 1

จากแผนที่ที่ได้จากการทดสอบพบว่าไม่ปรากฏพื้นที่ในโซนที่ 3 คือบริเวณพื้นที่ที่เชื่อมต่อกับสี่แยกกลางเวียงกับสี่แยกสถานีตำรวจ และมีองค์ประกอบที่ปรากฏในแผนที่ที่สามารถอธิบายคุณลักษณะทางกายภาพได้ทั้งหมด 19 แห่ง ซึ่งพบว่ามีอาคารจตุรัสที่สอดคล้องกันดังเช่นมีการจดจำเฉพาะกลุ่มวัดที่ตั้งอยู่ตรงกันข้ามกันได้ อันประกอบไปด้วย วัดศรีเกิดและวัดทุ่งยู วัดพันอินและวัดสำเนา และมีการการจดจำอาคารพาณิชย์กรรมที่มีการอธิบายคุณลักษณะอย่างสอดคล้องกันคือมีป้ายขนาดใหญ่ปิดพื้นผิวอาคารอัน ได้แก่ F4L33 โรงเรียนกวศวิชา, F4L32 ในส่วนที่มีป้ายธนาคารกรุงไทย, F2R11 ซิงเกอร์, F2R8 แสงชัยมอเตอร์, FIL8 นิยมพานิชฮอนด้าและ FIL9 โคโยต้าเชียงใหม่ตามลำดับ โดยคุณ

จากแผนที่ที่ได้จากการทดสอบพบว่าเมืองคัมภีร์ประกอบที่ปรากฏในแผนที่สามารถอธิบายคุณลักษณะทางกายภาพได้ทั้งหมด 27 แห่ง กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ศึกษา มีการรับรู้จดจำ และสามารถอธิบายเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพในองค์ประกอบของเมืองได้ ซึ่งคุณพร ได้อธิบายถึงพื้นที่ถนนราชดำเนินว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ยังคงมีบางส่วนที่ยังมีกายภาพที่คงเดิม ดังเช่น กลุ่มวัดที่นอกเหนือจากวัดพันอันแล้วจะไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพมากนักทั้งกายภาพภายนอกที่มองเห็นได้จากทางสัญจรและกายภาพภายในรวมไปถึงต้นไม้ใหญ่ที่อยู่ภายในวัดด้วย ซึ่งวัดพันอันนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งกายภาพภายนอกและภายในวัด รวมไปถึงการต่อเติมส่วนของกำแพงที่ทำให้กายภาพแตกต่างออกไปอันได้แก่วัดสำเภาและวัดทุ่งยู อย่างไรก็ตามกลุ่มองค์ประกอบวัดที่มีจำนวนมากเหล่านี้ก็ทำให้พื้นที่ถนนราชดำเนินมีบรรยากาศของความเก่าแก่และร่มรื่น ทั้งนี้คุณพรยังได้อธิบายถึงคุณลักษณะทางกายภาพของอาคารเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมอันดังเช่น FIR5 คู่มเจ้าราชบุตร (เจ้าสมพะมิตร ณ เชียงใหม่) ปัจจุบันให้ เอยูเอ เชียงใหม่ (A.U.A. Chiang Mai) ที่มีลักษณะของอาคารและรั้วไม้ที่คงเดิมมานาน, F2R10 คู่มเจ้าราชวงศ์ (เจ้าฟ้าเชียงคอง) ปัจจุบันคือ ศาลาธนารักษ์ ซึ่งมีรูปแบบ สถาปัตยกรรมที่มีความทันสมัย, F2L18 คู่มเจ้าบุรีรัตน์ (มหาอินทร์) ปัจจุบันคือ ศูนย์สถาปัตยกรรมล้านนาและ F2R9(1) คู่มเจ้าราชวงศ์ (เจ้าบุษบา หรือ ชมชื่น ณ เชียงใหม่) ที่ในอดีตมีชื่อเรียกว่า “บ้านกำแพงแดง” อันเนื่องมาจากสีของกำแพงที่มีสีขาวและแดง นอกจากนี้คุณพรยังได้อธิบายถึงลักษณะสิ่งก่อสร้างที่มีหลังคาจั่วหรือปั้นหยาในพื้นที่ศึกษา ดังเช่น F2L18 คู่มเจ้าบุรีรัตน์ (มหาอินทร์) และ F2R12 อาคารพักอาศัยกิ่งพานิช-กรรม ว่าเป็น “หลังคาแบบคนเมือง” และสิ่งก่อสร้างแบบ “ตึกกระป๋อง” ที่หมายถึงตึกที่มีป้ายขนาดใหญ่ปิดพื้นผิวทำให้มองไม่เห็นช่องเปิด ดังเช่น F2R11 ซิงเกอร์ และ F2R8 แสงชัยมอเตอร์

ตัวอย่างที่ 3 คุณเปี่ยม (นามสมมุติ) ประชากรตัวอย่างลำดับที่ 21 เพศหญิง อายุ 41 ปี ประสบการณ์ในพื้นที่ศึกษา 7 ปีจากการทำงานประจำอยู่ในพื้นที่ศึกษา

ภาพที่ 4-3 แสดงแผนที่จากประชากรตัวอย่างที่ 3

จากแผนที่ที่ได้จากการทดสอบพบว่าม็องค์ประกอบของเมืองที่ปรากฏในแผนที่สามารถอธิบายคุณลักษณะทางกายภาพได้ทั้งหมด 24 แห่งกระจายอยู่ทั่วในพื้นที่ศึกษา และได้มีการอธิบายถึงภาพรวมของพื้นที่ถนนราชดำเนินว่าเป็นถนนเส้นตรง ที่มีวัดและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อยู่จำนวนมาก ซึ่งคุณป้อมได้อธิบายถึงการจดจำกายภาพของวัดต่างๆ ที่รับรู้จดจำได้ว่าเป็นวัดเนื่องจากส่วนของกำแพงวัดและการจัดวางอาคารต้นไม้อื่นๆภายในวัด แต่เมื่อพิจารณาจากภายนอกจะมีความสับสนในการการแยกแยะความแตกต่างระหว่างวัดศรีเกิดและวัดทุ่งยู วัดพันอ้นและวัดสำเภา นอกจากองค์ประกอบในข้างต้นแล้ว ก็ยังมีม็องค์ประกอบที่เป็นอาคารพาณิชย์กรรมปรากฏบนแผนที่ ซึ่งพบว่ามีถึง 6 แห่งด้วยกันที่ไม่สามารถอธิบายคุณลักษณะทางกายภาพของได้ จึงอาจเป็นไปได้ว่าเป็นการจดจำที่เกิดจากหน้าที่ใช้สอยของตัวอาคาร โดยเฉพาะในกลุ่มอาคารพาณิชย์กรรมบริเวณถนนใน โซนที่ 1 ทั้งนี้ในกลุ่มอาคารพาณิชย์กรรมที่จดจำได้ F2L15 อาคารพาณิชย์กรรม (DTAC) ถูกอธิบายว่าเป็นอาคารที่แปลกไม่เหมือนอาคารทั่วไปในท้องถิ่น

จากตัวอย่างทั้ง 3 เป็นแผนที่จินตภาพของประชากรตัวอย่างแต่ละคนหรือเป็นจินตภาพของปัจเจก (Individual Image) ได้แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของข้อมูลองค์ประกอบที่เป็นที่รับรู้และจดจำได้ซึ่งเมื่อทำการรวบรวมผลข้อมูลจากการทดสอบของกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้ง 30 คนแล้วจะมีม็องค์ประกอบในพื้นที่ศึกษา 28 แห่งที่มีการจดจำที่สอดคล้องกันเป็นค่าความถี่ที่ร้อยละ 25² ขึ้นไปจากองค์ประกอบทั้งหมด 62 แห่งในพื้นที่ศึกษา ซึ่งหากจินตภาพสาธารณะ (Public Image) ของเมืองนั้นเป็นผลมาจากความสอดคล้องของจินตภาพของปัจเจกที่มีความสอดคล้องกันจำนวนมาก³ ตามทฤษฎีของลินช์แล้ว องค์ประกอบในพื้นที่ศึกษาทั้ง 28 แห่งในข้างต้นจึงน่าจะเป็นองค์ประกอบของเมืองที่เป็นจินตภาพสาธารณะของพื้นที่ถนนราชดำเนินด้วย โดยองค์ประกอบที่มีค่าความถี่มากที่สุดคือ ศูนย์สถาปัตยกรรมล้านนาซึ่งมีความค่าความถี่เท่ากับร้อยละ 96.67 ในขณะที่องค์ประกอบที่มีความถี่น้อยกว่าร้อยละ 25 นั้นมีจำนวน 33 แห่งนั้น และมี 27 แห่งที่เป็นอาคารพาณิชย์กรรมหรือที่พักอาศัยถึงพาณิชย์กรรม

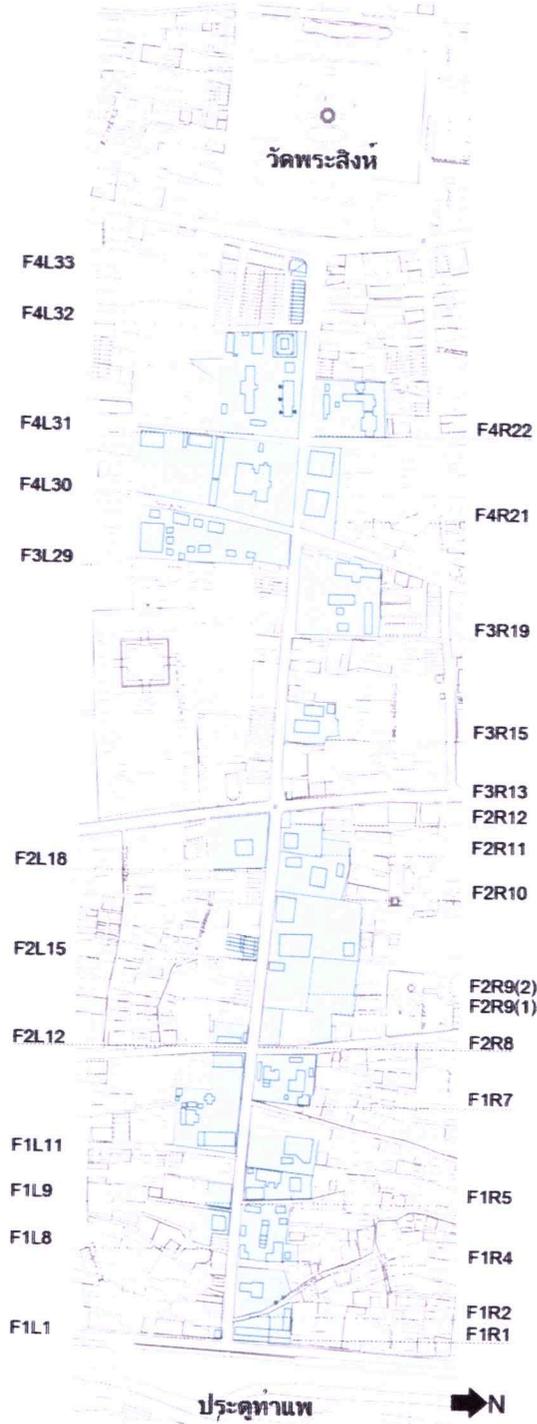
² อ้างอิงจากการคัดเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่างตามการศึกษาของพอร์เทียส ดังแสดงในบทที่ 2 หน้า 18

³ Lynch, K. (1960). *The Image Of The City*. (pp. 1-14).

ตารางที่ 4-1 แสดงข้อมูลการจดทะเบียนประกอบของเมืองทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา

ลำดับ	code	ชื่อสถานที่	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ	ลำดับ	code	ชื่อสถานที่	จำนวน (คน)	คิดเป็น ร้อยละ
โซนที่ 1					โซนที่ 3				
1	F1R1	โรงแรมริทซ์	20	66.67	32	F3R13	หอพระยามังราย	14	46.67
2	F1R2	ลานชาชอง	9	30.00	33	F3R14	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	2	6.67
3	F1R3	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	0	0.00	34	F3R15	โรงแรมยู(U Hotel)	13	43.33
4	F1R4	วัดหมื่นล้าน	16	53.33	35	F3R16	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	1	3.33
5	F1R5	เฮอูเอ เชียงใหม่(A.U.A.)	10	33.33	36	F3R17	วิลลา ควงจำปา	7	23.33
6	F1R6	บ้านพักอาศัย	2	6.67	37	F3R18	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	1	3.33
7	F1R7	วัดสันภา	20	66.67	38	F3R19	วัดชัยพระเกียรติ	11	36.67
8	F1L1	แบล็คแคนยอน	11	36.67	39	F3R20	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	2	6.67
9	F1L2	อาคารพานิชยกรรม	0	0.00	40	F3L19	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	7	23.33
10	F1L3	อาคารพานิชยกรรม	1	3.33	41	F3L20	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	1	3.33
11	F1L4	อาคารพานิชยกรรม	1	3.33	42	F3L21	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	0	0.00
12	F1L5	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	0	0.00	43	F3L22	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	1	3.33
13	F1L6	อาคารพานิชยกรรม	6	20.00	44	F3L23	บ้านพักอาศัย	2	6.67
14	F1L7	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	1	3.33	45	F3L24	ลาน โล่ง	2	6.67
15	F1L8	นิคมพานิช สอนคำ	17	56.67	46	F3L25	อาคารพานิชยกรรม	0	0.00
16	F1L9	โตโฮค้ำ เชียงใหม่	18	60.00	47	F3L26	กองวิทยากร สภามือเมือง	2	6.67
17	F1L10	เฮอูเอ เชียงใหม่(A.U.A.)	7	23.33	48	F3L27	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	3	10.00
18	F1L11	วัดพันอัน	23	76.67	49	F3L28	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	0	0.00
โซนที่ 2					50	F3L29	แฟลคคาร์วาง	11	36.67
19	F2R8	แสงชัยมอร์เตอร์	20	66.67	โซนที่ 4				
20	F2R9	โรงแรมแพนมากรีน	14	46.67	51	F4R21	บ้านพักผู้กำกับ	14	46.67
21	F2R9	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	13	43.33	52	F4R22	วัดทุ่งยู	18	60.00
22	F2R10	ศาลาธารักษ์	13	43.33	53	F4R23	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	0	0.00
23	F2R11	ชิงเกอร์	18	60.00	54	F4R24	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	0	0.00
24	F2R12	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	10	33.33	55	F4R25	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	0	0.00
25	F2L12	ภาคกลางเวียง	19	63.33	56	F4R26	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	5	16.67
26	F2L13	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	3	10.00	57	F4R27	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	5	16.67
27	F2L14	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	1	3.33	58	F4R28	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	6	20.00
28	F2L15	ดีแทค (DTAC)	12	40.00	59	F4L30	สถานีตำรวจ	28	93.33
29	F2L16	อาคารพานิชยกรรม	3	10.00	60	F4L31	วัดศรีเกิด	20	66.67
30	F2L17	คริสจักรเก่า	3	10.00	61	F4L32	อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม	10	33.33
31	F2L18	ศูนย์สถาปัตยกรรมล้านนา	29	96.67	62	F4L33	อาคารพานิชยกรรม	10	33.33

** สีฟ้า แสดงองค์ประกอบของเมืองที่ถูกจดจำได้จากแผนที่จินตภาพของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ที่มีค่าความถี่ร้อยละ 25 ขึ้นไป

** สีฟ้า แสดงองค์ประกอบของเมืองที่ถูกจดจำได้จากแผนที่จินตภาพของกลุ่มประชากรตัวอย่างที่มีค่าความถี่ร้อยละ 25 ขึ้นไป

ภาพที่ 4-4 แสดงแผนที่องค์ประกอบของเมืองทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา

4.1.2 ผลการศึกษาจากการเก็บข้อมูล ชั้นตอนที่ 2

จากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลคุณลักษณะทางกายภาพองค์ประกอบของเมืองที่ถูกจดจำได้ในชั้นตอนที่ 2 พบว่าองค์ประกอบของเมืองแต่ละแห่งได้ถูกอธิบายถึงคุณลักษณะทางกายภาพต่างๆ จากทัศนวิสัยที่สามารถมองเห็นได้จากทางสัญจร ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการคัดกรองคุณลักษณะทางกายภาพต่างๆ จากการที่ประชากรตัวอย่างได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่จดจำได้ที่มีคุณลักษณะเดียวกันมากกว่า 3 คน⁴ ขึ้นไป ซึ่งสามารถแสดงผลการศึกษาได้ดังตารางที่ 4-2 แสดงคุณลักษณะทางกายภาพขององค์ประกอบที่เป็นที่รับรู้และจดจำ

ตารางที่ 4-2 แสดงข้อมูลคุณลักษณะทางกายภาพที่กลุ่มประชากรตัวอย่างอธิบายถึงองค์ประกอบของเมืองที่ถูกรับรู้จดจำได้

ลำดับ	code	องค์ประกอบของเมือง	คุณลักษณะทางกายภาพ
1	FIR1	โรงแรมบลีทซ์	ตึกสูง หลายชั้น ตึกสี่เหลี่ยม มีต้นไม้อยู่หน้า
2	FIR2	ลานชายของ	ลานชายของ โล่ง กว้าง แห่งแล้ง เพิง เค็นท์ ผ้าใบชายของ โทรม รก
3	FIR4	วัดหมื่นล้าน	โล่ง ร้อน แห่งแล้ง วัดเล็ก หน้าวัดแคบ กำแพงสีขาว สูง ทึบ ศาลาคิดกำแพง
4	FIR5	เฮอเอ เชียงใหม่ (คุ้มเจ้าราชบุตร)	อาคารเก่า สนามหญ้ากว้าง โปรง โล่ง แนวรั้วขาว รั้วไม้เก่าๆ รั้วโปรง
5	FIR7	วัดสำเภา	โล่ง ร้อน ไม้ร่มรื่น กำแพงสีขาว สูง ทึบ ศาลาคิดกำแพง ซุ้มประตูทางเข้า
6	FIL1	แบล็กแคนยอน	อาคารชั้นเดียว เล็ก เตี้ย
7	FIL8	นิคมพานิช ฮอนด้า	อาคารยาวๆ ป้ายร้าน ฮาวขนาดใหญ่ สีเงิน แดง
8	FIL9	โคโฮต้า เชียงใหม่	อาคารยาวๆ ป้ายร้าน ฮาวขนาดใหญ่ สีขาวเงิน
9	FIL11	วัดพันอัน	ลานต้นไม้ ร่มรื่น กำแพงสีแดง ซุ้มป้ายขนาดใหญ่ ทางเข้าคิดค้นข้างวิหาร
10	F2R8	แสงซิมอร์เตอร์	คึกแฉวสูงๆ หน้าร้านยาวๆ ป้ายขนาดใหญ่ สีเงิน แดง
11	F2R9(1)	โรงแรมแอมมรินทร์	ต้นไม้ช่อะ ร่มรื่น เฮ็น ซุ้มทางเข้า ซุ้มต้นไม้
12	F2R9(2)	บ้านพักอาศัยกิ่งพานิชกรรม (คุ้มเจ้าราชวงศ์)	ต้นไม้ร่มรื่น แนวต้นไม้สวย แนวรั้วขาว รั้วไม้ สีแดง ขาว

⁴ อ้างอิงจากการคัดเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่างตามการศึกษาของลินซ์ ดังแสดงในบทที่ 2 หน้า 17

2. กลุ่มคุณลักษณะทางกายภาพของบริบทแวดล้อม (Open Space) ในที่นี้หมายถึงพื้นที่ที่ไม่มีหลังคาปกคลุม ซึ่งกลุ่มประชากรตัวอย่างได้มีการอธิบายกายภาพของพื้นที่ว่างโดยใช้โดยใช้คุณลักษณะทางกายภาพต่างๆ เช่น สนาม ลาน โถงโปร่ง รั้วไม้ แห้งแล้ง ต้นไม้ขนาดใหญ่ กำแพงสีขาว รั้วไม้ เป็นต้น

โดยในแต่ละองค์ประกอบอาจถูกอธิบายทั้งในส่วนกลุ่มคุณลักษณะทางกายภาพสิ่งก่อสร้างและบริบทแวดล้อม หรืออาจถูกอธิบายเฉพาะในกลุ่มคุณลักษณะทางกายภาพกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ซึ่งพบว่าในองค์ประกอบที่ถูกจดจำได้ทั้งหมด 28 แห่ง มีองค์ประกอบที่ถูกอธิบายถึงคุณลักษณะทางกายภาพสิ่งก่อสร้างทั้งหมด 19 แห่ง และมีองค์ประกอบที่ถูกอธิบายถึงคุณลักษณะทางกายภาพของบริบทแวดล้อม 19 แห่ง สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4-3

**ตารางที่ 4-3 แสดงข้อมูลการจดจำองค์ประกอบของเมืองแยกเป็นคุณลักษณะทางกายภาพ
สิ่งก่อสร้าง และคุณลักษณะทางกายภาพที่เป็นบริบทแวดล้อม**

ลำดับ	องค์ประกอบ ของเมือง	ภาพองค์ประกอบที่เป็นที่รับรู้และจดจำได้	กลุ่มกายภาพ	
			สิ่งก่อสร้าง	บริบท แวดล้อม
1	FIR1 โรงแรมบลิกซ์		●	●
2	FIR2 ลานขายของ		●	●
3	FIR4 วัดหมื่นล้าน			●
4	FIR5 เฮอูเอ เชียงใหม่ (A.U.A.)		●	●
5	FIR7 วัดสำเภา			●
6	FIL1 แบล็คแคนซอน		●	
7	FIL8 นิคมพานิช ฮอนด้า		●	
8	FIL9 โตโยต้า เชียงใหม่		●	

**ตารางที่ 4-3 แสดงข้อมูลการจดจำองค์ประกอบของเมืองแยกเป็นคุณลักษณะทางกายภาพ
สิ่งก่อสร้าง และคุณลักษณะทางกายภาพที่เป็นบริบทแวดล้อม (ต่อ)**

ลำดับ	องค์ประกอบ ของเมือง	ภาพองค์ประกอบที่เป็นที่รับรู้และจดจำได้	กลุ่มกายภาพ	
			สิ่งก่อสร้าง	บริบท แวดล้อม
9	FIL11 วัดพันอ้น			●
10	F2R8 แสงชัยมอเตอร์		●	
11	F2R9(1) โรงแรมแทมมารี			●
12	F2R9(2) บ้านพักอาศัย กิ่งพานิชยกรรม (คุ้มเจ้าราชวงศ์)			●
13	F2R10 ศาลาธารักษ์		●	●
14	F2R11 ซิงเกอร์		●	
15	F2R12 อาคารพักอาศัย กิ่งพานิชยกรรม		●	
16	F2R12 กาดกลางเวียง		●	●

**ตารางที่ 4-3 แสดงข้อมูลการจดจำองค์ประกอบของเมืองแยกเป็นคุณลักษณะทางกายภาพ
สิ่งก่อสร้าง และคุณลักษณะทางกายภาพที่เป็นบริบทแวดล้อม (ต่อ)**

ลำดับ	องค์ประกอบ ของเมือง	ภาพองค์ประกอบที่เป็นที่รับรู้และจดจำได้	กลุ่มกายภาพ	
			สิ่งก่อสร้าง	บริบท แวดล้อม
17	F2L15 ดีแทค (DTAC)		●	
18	F2L18 ศูนย์สถาปัตยกรรม ล้านนา (ศูนย์อนุรักษ์วัฒนธรรมเชียงใหม่)		●	●
19	F3R13 หอพระยามังราย			●
20	F3R15 โรงแรมยู		●	●
21	F3R19 วัดชัยพระเกียรติ			●
22	F3L29 แพลดคำراج		●	●
23	F4R21 บ้านพักผู้กำกับ		●	●
24	F4R22 วัดทุ่งยู			●

**ตารางที่ 4-3 แสดงข้อมูลการจดจำองค์ประกอบของเมืองแยกเป็นคุณลักษณะทางกายภาพ
สิ่งก่อสร้าง และคุณลักษณะทางกายภาพที่เป็นบริบทแวดล้อม (ต่อ)**

ลำดับ	องค์ประกอบ ของเมือง	ภาพองค์ประกอบที่เป็นที่รับรู้และจดจำได้	กลุ่มกายภาพ	
			สิ่งก่อสร้าง	บริบท แวดล้อม
25	F4R30 สถานีตำรวจ		●	●
26	F4L31 วัดศรีเกษ			●
27	F4L32 อาคารพาณิชย์กรรม		●	
28	F4L33 อาคารพาณิชย์กรรม		●	
รวม			19	19

4.2 คุณลักษณะทางกายภาพองค์ประกอบของเมืองที่เป็นที่รับรู้และจดจำ

จากผลการศึกษาที่ได้ี้ มีความเชื่อม โขงกับผลการศึกษาของดิษฐ์ที่มีคุณลักษณะทางกายภาพที่ถูกจดจำได้สอดคล้องกัน และใช้คุณลักษณะทางกายภาพที่มีความสอดคล้องดังกล่าวมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์คุณลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ศึกษาต่อไป ในงานศึกษาของผู้วิจัยนี้ จึงใช้ผลคุณลักษณะทางกายภาพที่สอดคล้องกันมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป ตลอดจนใช้ในการขยายความนำไปสู่คุณลักษณะทางกายภาพอื่นๆ ที่มีความสอดคล้องกัน โดยอาศัยแนวคิดคุณลักษณะรูปร่างของแอปเปิ้ลยาร์ดเป็นแนวทางเพื่อหาคุณลักษณะทางกายภาพที่น่าจะมีผลที่ทำให้เกิดการรับรู้และจดจำได้

จากตารางที่ 4-2 และ 4-3 เมื่อพิจารณาข้อมูลคุณลักษณะทางกายภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ประกอบกับคุณลักษณะทางกายภาพในทัศนวิสัยที่สามารถมองเห็น ได้จากทางสัญจรขององค์ประกอบที่ถูกจดจำได้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์เพื่อหาคุณลักษณะทางกายภาพที่มีความสอดคล้องกัน โดยใช้แนวคิดของแอปเปิ้ลยาร์ดเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ซึ่งสามารถแบ่ง

ตามกลุ่มคุณลักษณะทางกายภาพของสิ่งก่อสร้าง (Mass) และ กลุ่มคุณลักษณะทางกายภาพของบริบทแวดล้อม (Open Space) ได้ดังต่อไปนี้

4.2.1 กลุ่มคุณลักษณะทางกายภาพของสิ่งก่อสร้าง (Mass)

จากข้อมูลผลการศึกษา พบว่ากลุ่มประชากรได้อธิบายถึงคุณลักษณะทางกายภาพของสิ่งก่อสร้าง (Mass) ที่ถูกรับรู้และจดจำได้นั้นมีความสอดคล้องกันใน 3 คุณลักษณะด้วยกันอันประกอบไปด้วย คุณลักษณะรูปร่าง คุณลักษณะพื้นผิว คุณลักษณะสี มีรายละเอียดดังตารางที่ 4-4

ตารางที่ 4-4 แสดงกลุ่มคำอธิบายคุณลักษณะทางกายภาพของสิ่งก่อสร้าง

คุณลักษณะทางกายภาพสิ่งก่อสร้าง	กลุ่มคุณลักษณะ	คำอธิบาย
คุณลักษณะทางกายภาพสิ่งก่อสร้าง	คุณลักษณะรูปร่าง	ตึกสูง ใหญ่ อาคารยาว ตีเหลี่ยม ตึกแถว บ้าน บ้านเก่า บ้านสองชั้น อาคารชั้นเดียว รูปทรงแบบเก่า ตึกแถวเก่า
	คุณลักษณะพื้นผิว	ป้ายร้าน ป้ายยาว ป้ายขนาดใหญ่ ป้ายธนาคาร รก เป็นระเบียบ อาคารปูน ไม้
	คุณลักษณะสี	สีเหลือง สีเงิน สีเทา สีแดง สีขาว สีน้ำตาล สีครีม

1. คุณลักษณะรูปร่าง (Shape)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรสามารถรับรู้และจดจำรูปร่างของสิ่งก่อสร้าง โดยการอธิบายรูปร่าง ดังเช่น อาคารตีเหลี่ยม ตึกแถว บ้าน เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับคุณลักษณะรูปร่างของสิ่งก่อสร้างที่ถูกรับรู้และจดจำได้ในภาพรวมตามแนวคิดของแอปเปิ้ลยาร์ดแล้วพบว่าคุณลักษณะรูปร่างของสิ่งก่อสร้างในพื้นที่ศึกษานั้นมีการอธิบายที่แตกต่างกัน 2 คุณลักษณะด้วยกันอันได้แก่ คุณลักษณะสิ่งก่อสร้างที่มีหลังคาจั่วหรือปั้นหยา และคุณลักษณะสิ่งก่อสร้างที่มีรูปทรงตีเหลี่ยม

- **คุณลักษณะหลังคาจั่วหรือปั้นหยา** กลุ่มสิ่งก่อสร้างที่มีหลังคาจั่วหรือปั้นหยานี้ที่ถูกรับรู้และจดจำได้นั้น มีความสอดคล้องกับคำอธิบายดังเช่น บ้าน บ้านเก่า บ้านสองชั้น รูปทรงแบบเก่า ตึกแถวเก่า เป็นต้น ซึ่งสิ่งก่อสร้างในกลุ่มนี้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีความสูงของอาคาร 1-2 ชั้น ซึ่งทำให้มองเห็นภาพรวมตลอดจนหลังคาของสิ่งก่อสร้างได้จากทางสัญจร

- **คุณลักษณะรูปทรงสี่เหลี่ยม** มีความสอดคล้องกับคำอธิบายดังเช่น ตึกสูงใหญ่ อาคารยาว สี่เหลี่ยม ตึกแถว เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาในมุมมองจากทางสัญจรแล้วจะมีภาพรวมของสิ่งก่อสร้างเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมที่เป็นหนึ่งเดียวกัน มีความเป็นระเบียบ และไม่ซับซ้อน

คุณลักษณะหลังคาจั่วหรือปั้นหยา

คุณลักษณะรูปทรงสี่เหลี่ยม

ภาพที่ 4-5 แสดงตัวอย่างสิ่งก่อสร้างที่มีคุณลักษณะหลังคาจั่วหรือปั้นหยา และคุณลักษณะรูปทรงสี่เหลี่ยม

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาพบว่า F4L32 และ F4L33 อาคารพาณิชย์กรรมที่มีคุณลักษณะหลังคาจั่วหรือปั้นหยาและมีความสูง 3 ชั้นครึ่ง ซึ่งได้ถูกอธิบายถึงกายภาพที่เป็นตึกแถว และป้ายขนาดใหญ่

ภาพที่ 4-6 แสดงสิ่งก่อสร้างคุณลักษณะหลังคาจั่วหรือปั้นหยา

2. คุณลักษณะพื้นผิว (Surface)

2. คุณลักษณะพื้นผิว (Surface)

จากผลการศึกษากลุ่มประชากรตัวอย่างได้อธิบายถึงกายภาพของสิ่งก่อสร้างดังกล่าว เป็นระเบียบ ป้ายรถ ป้ายขนาดใหญ่ เป็นต้น ซึ่งคุณลักษณะทางกายภาพดังกล่าวนี้เป็นคุณลักษณะที่ปรากฏบนพื้นผิวของสิ่งก่อสร้างที่สามารถมองเห็นได้จากทางสัญจร และเมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นผิวของสิ่งก่อสร้างที่ถูกรับรู้และจดจำได้ สามารถแบ่งกลุ่มคุณลักษณะพื้นผิวที่มีความสอดคล้องกันได้เป็น 2 คุณลักษณะสำคัญคือ คุณลักษณะที่เปิดเผยพื้นผิวของสิ่งก่อสร้างและคุณลักษณะที่ปิดทับพื้นผิวเกือบทั้งหมด ดังแสดงในภาพที่ 4-7 ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามคุณลักษณะดังนี้

- คุณลักษณะสิ่งก่อสร้างที่เปิดเผยพื้นผิว ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำอธิบายที่กล่าวถึง วัสดุพื้นผิวของสิ่งก่อสร้างหรืออาจไม่มีการอธิบายถึงพื้นผิวเลย โดยสิ่งก่อสร้างจะมีคุณลักษณะที่เปิดเผยพื้นผิวส่วนใหญ่ ทำให้เห็นส่วนประกอบที่เป็น โครงสร้างต่างๆของอาคาร เช่น หลังคา ผนัง ช่องเปิด ที่ปรากฏอย่างมีระบบตาม โครงสร้างของอาคาร
- คุณลักษณะสิ่งก่อสร้างที่ปิดทับพื้นผิวเกือบทั้งหมด สิ่งก่อสร้างจะมีการปิดทับพื้นผิวเป็นบริเวณกว้าง ครอบคลุมพื้นที่ผิวด้านที่ติดกับทางสัญจรเกือบทั้งหมดนอกจากในชั้นแรกของสิ่งก่อสร้าง ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำอธิบายที่กล่าวถึงป้ายที่มีขนาดใหญ่ ป้ายยาว ป้ายธนาคาร เป็นต้น อันเป็นผลให้สิ่งก่อสร้างมีระนาบพื้นผิวเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ที่เป็นกลุ่มก้อนเดียว สอดคล้องกับคำอธิบายคุณลักษณะทางกายภาพจากกลุ่มประชากรตัวอย่างที่กล่าวถึงสิ่งก่อสร้างที่มีป้ายขนาดใหญ่ ประกอบไปด้วย FIL8 นิยมพานิช สอนคำ, FIL8 โตโยต้าเชียงใหม่, F2R8 แสงชัยมอเตอร์, F2R11 ซิงเกอร์, F4L33 อาคารพาณิชย์กรรม

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีความคล้ายคลึงกันของสิ่งก่อสร้างที่ไม่มี ความสอดคล้องกับสิ่งก่อสร้างอื่นที่ถูกรับรู้และจดจำได้ คือ F4L32 อาคารที่พักอาศัยกึ่งพาณิชย์กรรม ซึ่งมีคุณลักษณะพื้นผิวที่มีความหลากหลายและแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากมีกิจกรรมที่หลากหลายในอาคารเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การอธิบายคุณลักษณะทางกายภาพของอาคารดังกล่าว มักจะกล่าวถึงธนาคารกรุงไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอาคารที่มี

คุณลักษณะสิ่งก่อสร้างที่เปิดเผยพื้นผิว

F1R1 โรงแรมดิลักซ์

F2L15 คีเทค (DTAC)

F2R12 อาคารพักอาศัยกิ่งทานตะวัน

คุณลักษณะสิ่งก่อสร้างที่ปกปิดพื้นผิวเกือบทั้งหมด

FIL8 นิคมพาณิชย์ สอนค้ำ

FIL9 โคโซต้า เชียงใหม่

F2R8 แสงชัยมอร์เตอร์

ภาพที่ 4-7 แสดงตัวอย่างคุณลักษณะพื้นผิวของสิ่งก่อสร้าง

ภาพที่ 4-8 แสดงคุณลักษณะพื้นผิวของสิ่งก่อสร้าง F4L32

3. คุณลักษณะสี(Color)

จากคุณลักษณะทางกายภาพของสิ่งก่อสร้างที่ถูกรับรู้และจดจำได้ พบว่าตัวสิ่งก่อสร้างนั้นมีการใช้โทนสีที่สอดคล้องกันอันประกอบไปด้วย โทนสีน้ำตาล โทนมัสขาว โทนมัสแดง โทนมัสเหลือง และโทนมัสเทา ในกลุ่มโทนสีดังกล่าวนี้ โทนมัสน้ำตาล โทนมัสขาวและโทนมัสเหลือง มักถูกใช้เป็นสีพื้นฐานที่เป็นพื้นที่ผิวส่วนใหญ่ของอาคาร โทนมัสน้ำตาลมักจะปรากฏในอาคารขนาดเล็กซึ่งมีความสัมพันธ์กับสีธรรมชาติของ

วัสดุไม้ ในขณะที่สิ่งก่อสร้างที่มีขนาดใหญ่จะมีโทนสีที่อ่อนลงและจะมีการให้ สัดส่วนสีที่แตกต่างกัน โดยให้สีที่อ่อนกว่ามีสัดส่วนมากกว่าสีเข้มหรือมีการใช้สี เดียวกันทั้งสิ่งก่อสร้าง ดังเช่น F2R8 แสงชัยมอร์เตอร์, F3L29 แฟลคตำรวจ, F4R21 บ้านพักผู้กำกับ เป็นต้น ซึ่งการใช้สีที่แตกต่างกันของสิ่งก่อสร้างที่ถูกรับรู้และจดจำได้ นั้นจะมีการใช้สีที่แตกต่างกันในส่วนต่างๆของสิ่งก่อสร้างอย่างมีระเบียบ ดังเช่น หลังคา เสา การแบ่งชั้นของอาคาร ช่องเปิด ทำให้เห็นส่วนประกอบของสิ่งก่อสร้าง ตลอดจนรูปร่างและเส้นรอบภาพที่ชัดเจนขึ้นในสภาพแวดล้อม ดังเช่น F2R15 คีแทก (DTAC), F2R12 อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม, F3R15 โรงแรมยู เป็นต้น

ทั้งนี้ คุณลักษณะโทนสีในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้อ้างอิงจากการรับรู้ของกลุ่ม ประชากรตัวอย่างประกอบกับการวิเคราะห์โดยตัวผู้วิจัยเองในการจำแนกโทนสีต่างๆ ของกายภาพในพื้นที่ศึกษา ซึ่งสามารถแสดงตัวอย่างโทนสีที่พบในสิ่งก่อสร้างของพื้นที่ ได้ดังแสดงในภาพที่ 4-9 และ 4-10

F2L15 คีแทก (DTAC)

F2R12 อาคารพักอาศัยกิ่งพานิชยกรรม

F3R15 โรงแรมยู

F2R8 แสงชัยมอร์เตอร์

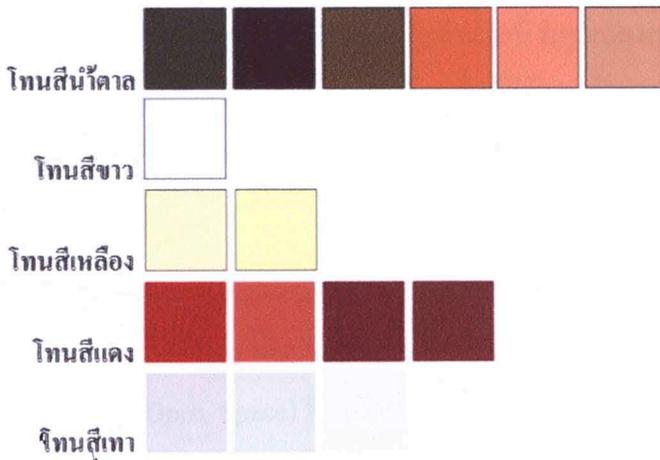
F3L29 แฟลคตำรวจ

F4R21 บ้านพักผู้กำกับ

ภาพที่ 4-9 แสดงตัวอย่างการใช้สีของสิ่งก่อสร้างที่ถูกรับรู้และจดจำได้

ภาพที่ 4-10 แสดงตัวอย่างโทนสีที่พบในสิ่งก่อสร้างที่เป็นที่รับรู้และจดจำได้

จากความสอดคล้องของข้อมูลคุณลักษณะทางกายภาพสิ่งก่อสร้างที่เป็นที่รับรู้และจดจำในข้างต้น สามารถแสดงความสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่างๆ ได้ดังแผนผังภาพที่ 4-

11

กลุ่มคุณลักษณะกายภาพสิ่งก่อสร้าง (Mass)

ภาพที่ 4-11 แผนผังความสัมพันธ์คุณลักษณะทางกายภาพของสิ่งก่อสร้างที่เป็นที่รับรู้และจดจำได้

ทั้งนี้ นอกจากคุณลักษณะทางกายภาพของสิ่งก่อสร้างดังที่ได้กล่าวในข้างต้นนี้ผู้วิจัยยังพบว่าจากผลการศึกษาในพื้นที่ถนนราชดำเนินนี้ มีคุณลักษณะทางกายภาพที่เป็นการ

ทั้งนี้ นอกจากคุณลักษณะทางกายภาพของสิ่งก่อสร้างดังที่ได้กล่าวในข้างต้นนี้ผู้วิจัยยังพบว่าจากผลการศึกษาในพื้นที่ถนนราชดำเนินนี้ มีคุณลักษณะทางกายภาพที่เป็นการอธิบายคุณลักษณะโดยรวมของสิ่งก่อสร้าง ซึ่งผู้วิจัยจะทำการอธิบายต่อไปในบทที่ 6 ในการอธิบายความเชื่อมโยงระหว่างคุณลักษณะทางกายภาพของสิ่งก่อสร้างที่ถูกรับรู้และจดจำได้

4.2.2 กลุ่มคุณลักษณะทางกายภาพของบริบทแวดล้อม (Open Space)

จากข้อมูลผลการศึกษา พบว่ากลุ่มประชากร ได้อธิบายถึงคุณลักษณะทางกายภาพของบริบทแวดล้อม (Open Space) ที่ถูกรับรู้และจดจำได้นั้นมีความสอดคล้องกันใน 4 กลุ่มคุณลักษณะด้วยกันอันประกอบไปด้วย

ตารางที่ 4-5 แสดงกลุ่มคำอธิบายคุณลักษณะทางกายภาพของบริบทแวดล้อม

คุณลักษณะทางกายภาพบริบทแวดล้อม	กลุ่มคุณลักษณะ	คำอธิบาย
	คุณลักษณะพื้นที่เว้นว่าง	ลาน สวน สนาม ลานจอดรถ
	คุณลักษณะขอบเขตขององค์ประกอบ	กำแพง กำแพงแก้ว กำแพงโบราณ กำแพงยาว สีขาว สีแดงขาว ทุบ รั้วแก้ว รั้วโปร่ง แนวรั้วยาว รั้วไม้แก้ว รั้วขาว
	คุณลักษณะพืชพรรณ	แนวต้นไม้ริม ทางเข้ามีต้นไม้ สุนัขหญ้า ต้นจำลา ต้นไม้ใหญ่ ต้นไม้สูง แนวต้นไม้ มีต้นไม้อยู่หัวมุม ต้นไม้เยอะ
	คุณลักษณะทางกายภาพของบริบทแวดล้อมในเชิงคุณภาพ	ร่มรื่น โล่ง โปร่ง แห้งแล้ง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าในกลุ่มคุณลักษณะทางกายภาพของบริบทแวดล้อมในเชิงคุณภาพ กล่าวในข้างต้นนั้น มีคุณลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับปรากฏอยู่ด้วย ซึ่งจะกล่าวถึงคุณลักษณะดังกล่าวในการอธิบายคุณลักษณะที่สอดคล้องในลำดับต่อไป

1. คุณลักษณะพื้นที่เว้นว่าง

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นทราบว่ากลุ่มประชากรสามารถรับรู้และจดจำพื้นที่ที่มีการเว้นว่างที่อยู่ภายในองค์ประกอบอันเป็นพื้นที่ที่ไม่มีหลังคาปกคลุม โดยถูกอธิบายถึงคุณลักษณะ ลาน สวนหรือสนาม ดังเช่น F2R12 กาดกลางเวียง, F2L18 คุ้มเจ้าบุรีรัมย์รัตน์(มหาอินทร์), F4R30 สถานีตำรวจ เป็นต้น

ทั้งนี้พื้นที่เว้นว่างที่ถูกรับรู้และจดจำได้นั้น ได้มีขนาดที่มีความหลากหลายแตกต่างกัน แต่มีความสอดคล้องกันคือเป็นพื้นที่เว้นว่างที่มองเห็น ได้ชัดเจนจากทางสัญจร และถูกอธิบายถึงคุณลักษณะทางกายภาพของส่วนประกอบต่างๆ ที่ปรากฏในพื้นที่ว่างด้วยอัน ได้แก่ คุณลักษณะขอบเขตขององค์ประกอบ (Boundary) คุณลักษณะพืชพรรณ (Plant) ตลอดจนคุณลักษณะในเชิงคุณภาพ ซึ่งจะกล่าวถึงในขั้นต่อไป

FIL11 วัดพันอ้น

F1R5 เอยูเอ เชียงใหม่ (A.U.A.)

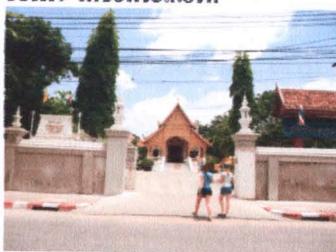
F2R12 ศาลากลางเวียง

F3R13 หอพระยามังราย

F3R19 วัดชัยพระเกียรติ

F4R30 สถานีตำรวจ

ภาพที่ 4-12 แสดงตัวอย่างพื้นที่เว้นว่างที่ถูกรับรู้และจดจำได้

2. คุณลักษณะขอบเขตขององค์ประกอบ (Boundary)

กลุ่มประชากรตัวอย่างมีการรับรู้และจดคุณลักษณะทางกายภาพของขอบเขตองค์ประกอบอันเป็นสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการกำหนดขอบเขตขององค์ประกอบจากการอธิบายดังเช่น กำแพงสีขาว กำแพงแดง รั้วไม้ เป็นต้น จากคำอธิบายของกลุ่มประชากรตัวอย่างทำให้ทราบว่ากลุ่มประชากรนั้นมีการรับรู้และจดจำขอบเขตขององค์ประกอบ ใน 2 กลุ่มคุณลักษณะด้วยกันอันประกอบไปด้วยคุณลักษณะรั้วและคุณลักษณะกำแพง ซึ่งสามารถแยกอธิบายได้ดังนี้

- คุณลักษณะรั้ว เป็นขอบเขตที่ก่อสร้างจากวัสดุจำพวกเหล็กหรือไม้ที่ตีเว้นช่องว่างระหว่างกัน ทำให้ตัวขอบเขตนั้นมีคุณลักษณะทางกายภาพที่โปร่งทำให้สามารถมองเห็นพื้นที่ว่างที่อยู่ในระดับต่ำ ดังเช่น ลาน สนามหญ้า เป็นต้น ตลอดจนสิ่งก่อสร้างที่อยู่ภายในขอบเขตขององค์ประกอบ ได้แก่ F1R5 เอยูเอ เชียงใหม่ (A.U.A. Chiang Mai), F4R21 บ้านพักผู้กำกับ, F2R10 ศาลาธารักษ์ และ F4R30 สถานีตำรวจ

นอกจากนี้ ขอบเขตที่มีคุณลักษณะรั้วที่ถูกอธิบายถึงสี่ของรั้วด้วยพบว่ามีอยู่ในองค์ประกอบ 2 แห่ง ประกอบไปด้วย FIR5 เอชเอ เชียงใหม่ (A.U.A. Chiang Mai), F4R21 บ้านพักผู้กำกับ ซึ่งรั้วขององค์ประกอบทั้ง 2 แห่งนั้น ทำจากวัสดุไม้และมีสีขาว

- คุณลักษณะกำแพง เป็นขอบเขตที่ก่อสร้างจากวัสดุก่ออิฐฉาบปูน ซึ่งมีพื้นผิว (Surface) ที่ทึบตันและหนา ดังเช่น กลุ่มวัด ซึ่งมีการอธิบายถึงทางเข้าของวัดที่สัมพันธ์กับทิศทางเข้าของวิหารของ F3R19 วัดชัยพระเกียรติและ FIL11 วัดพันอ้น การอธิบายถึงคันทอรั้วที่ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าของ F4R22 วัดทุ่งยูและ F4L31 วัดศรีเกิด เป็นต้น

ทั้งนี้ กลุ่มประชากรยังมีการอธิบายถึงสี่ของกำแพงที่มีความสอดคล้องกันอันประกอบไปด้วย สีขาวและสีแดง ซึ่งมีทั้งกำแพงที่มีสีเดียวและ 2 สี โดยกำแพงที่มีสีขาวเพียงสีเดียว ประกอบไปด้วย FIR4 วัดหมื่นล้าน, FIR7 วัดสำเนา, F3R15 โรงแรมยู, F4R22 วัดทุ่งยู, F4L31 วัดศรีเกิด และกำแพงที่มี 2 สี โดยการใช้ทั้งโทนสีขาวและแดง ประกอบไปด้วย FIL11 วัดพันอ้น, F2L18 คู่มเจ้าบุรีรัตน์(มหาอินทร์), F2R9(2) ที่พักอาศัยกึ่งพาณิชย์กรรม (คู่มเจ้าราชวงศ์)

คุณลักษณะรั้ว

FIR5 เอชเอ เชียงใหม่ (A.U.A.)

F2R10 ศาลธนารักษ์

F4R21 บ้านพักผู้กำกับ

คุณลักษณะกำแพง

FIL11 วัดพันอ้น

F2R9(2) บ้านพักอาศัยกึ่งพาณิชย์กรรม

F4R22 วัดทุ่งยู

ภาพที่ 4-13 แสดงตัวอย่างขอบเขตขององค์ประกอบที่มีคุณลักษณะรั้วและคุณลักษณะกำแพง

3. คุณลักษณะพืชพรรณ (Plant)

จากผลการศึกษา บริเวณแวดล้อมองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองได้ถูกประชากรตัวอย่างอธิบายถึงคุณลักษณะพืชพรรณที่จำเพาะเจาะจงถึงพืชพรรณชนิดใดชนิดหนึ่งในบริเวณแวดล้อมขององค์ประกอบ เมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่ศึกษาแล้วพบว่า พืชพรรณที่ถูกอธิบายถึงนั้นมีคุณลักษณะที่โดดเด่นในสภาพแวดล้อม ดังเช่น เป็นไม้ยืนต้นที่สูงใหญ่กว่าพืชพรรณที่อยู่แวดล้อมหรือมีการขึ้นต้นที่โคกเดี่ยวทำให้มีเส้นรอบรูป(Contour)ที่โดดเด่น ได้แก่ ต้นไม้บริเวณหัวมุมถนน โรงแรมบลีกซ์ ต้นฉำฉาบริเวณแฟลตตำรวจ ต้นโพธิ์บริเวณทางเข้าวัดทุ่งยู และวัดศรีเกิด พืชพรรณที่ปรากฏคุณลักษณะที่เป็นหนึ่งเดียวภายในพื้นที่ศึกษาอย่างชัดเจน ได้แก่ แนวต้นไม้บริเวณทางเข้าโรงแรมแทมมารีน ซึ่งมีลักษณะเป็นต้นไม้ที่ปลูกเรียงแถวอย่างหนาแน่นตลอดทางเข้าของโรงแรม และแนวต้นไม้บริเวณหน้าสถานีตำรวจ เป็นต้น

ทั้งนี้ นอกจากคุณลักษณะพืชพรรณที่มีความจำเพาะเจาะจงแล้ว ประชากรตัวอย่างยังได้มีการอธิบายถึงคุณลักษณะพืชพรรณอื่นๆ ดังเช่น สนามหญ้า ต้นไม้ร่มรื่น เป็นต้น ซึ่งได้มีการอธิบายถึงพืชคลุมดินในบริเวณแวดล้อมองค์ประกอบของเมือง เช่น เอยูเอ เชียงใหม่ (A.U.A. Chiang Mai) และกลุ่มเจ้าบุรีศรีรัตน(มหาอินทร์) เป็นต้น และมีการอธิบายถึงพืชพรรณที่ให้ร่มเงา ซึ่งเป็น ไม้ยืนต้นหรืออาจเป็นกลุ่มไม้ยืนต้นที่ให้ร่มเงาแก่บริเวณแวดล้อมองค์ประกอบของเมือง เช่น กลุ่มไม้ยืนต้นวัดพันอัน หอพระ-ยามังรายและ บ้านพักผู้กำกับ เป็นต้น

F1R1 โรงแรมบลีกซ์

F2R9(1) โรงแรมแทมมารีน

F3L29 แฟลตตำรวจ

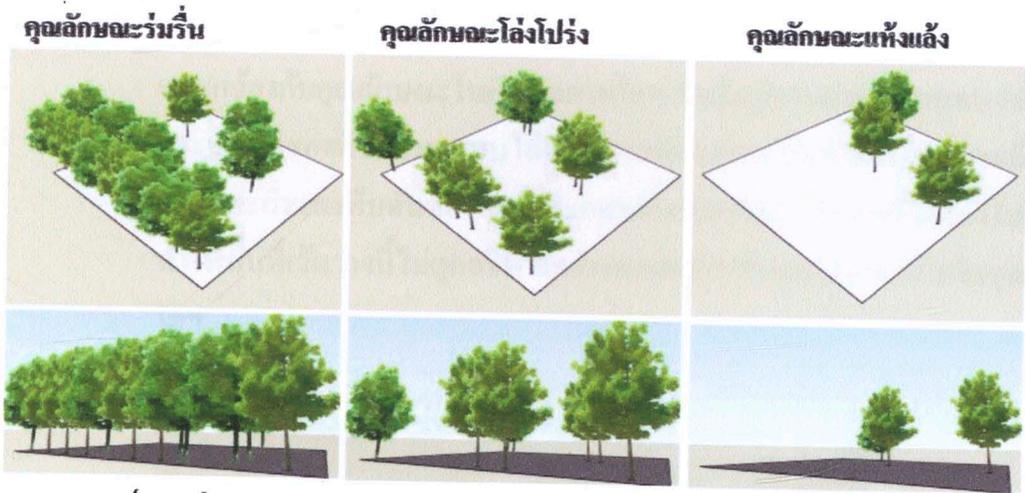

ภาพที่ 4-14 ตัวอย่างการถูกรับรู้และจดจำพืชพรรณที่มีความจำเพาะเจาะจง

4. คุณลักษณะทางกายภาพของบริบทแวดล้อมในเชิงคุณภาพ

คุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างในเชิงคุณภาพที่ถูกอธิบายถึง โดยกลุ่มประชากรตัวอย่าง ดังเช่น แห้งแล้ง รมควัน โลง โปรง เป็นต้น เมื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องทางกายภาพขององค์ประกอบแล้ว พบว่า เป็นคุณลักษณะในเชิงคุณภาพที่มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่สีเขียวที่สามารถมองเห็นได้จากทางสัญจร โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 คุณลักษณะดังนี้

- **คุณลักษณะรมควัน** เป็นพื้นที่ว่างที่มีกลุ่มไม้ยืนต้นหนาแน่นมาก โดยเฉพาะบริเวณด้านหน้าขององค์ประกอบที่ติดกับทางสัญจร ทำให้เกิดเป็นระนาบพุ่มไม้ และเมื่อพิจารณาในภาพรวม เส้นรอบรูป (Contour) ขององค์ประกอบ จะพบว่ามีความเวลาดของพุ่มไม้เป็นส่วนหนึ่งของเส้นรอบรูปขององค์ประกอบ ซึ่งความหนาแน่นของไม้ยืนต้นนี้อาจทำให้เกิดร่มเงาที่ติดต่อกันในบริเวณขององค์ประกอบตลอดจนบริเวณทางสัญจรด้วย ดังเช่น F2R9(1) โรงแรมแทมมาริน, FIL11 วัดพันอ้น, F4R22 วัดทุ่งยู เป็นต้น
- **คุณลักษณะโล่ง โปรง** เป็นพื้นที่ว่างที่มีพืชพรรณที่ให้ร่มเงากระจัดกระจายอยู่ในพื้นที่และอาจมีพืชคลุมดินที่อยู่ในทัศนวิสัยที่มองเห็นได้ชัดเจนจากทางสัญจร ทำให้พื้นที่ว่างที่มีความ โลง โปรง สามารถเห็นส่วนประกอบอื่นๆ ภายในองค์ประกอบได้จากทางสัญจร ซึ่งจะทำให้มีเส้นรอบรูป (Contour) ขององค์ประกอบที่แสดงถึงความแตกต่างระหว่างส่วนที่เป็นที่ว่างและสิ่งก่อสร้าง ดังเช่น FIR5 เอเชีย เชียงใหม่ (A.U.A. Chiang Mai), FIR12 กาดกลางเวียง, F4R30 สถานีตำรวจ เป็นต้น
- **คุณลักษณะแห้งแล้ง** เป็นพื้นที่ว่างที่มีพืชพรรณอยู่น้อย หรือมีพืชพรรณจำพวก ไม้ยืนต้นที่ให้ร่มเงาวางตัวอยู่ลึกเข้าไปภายในขอบเขตที่ดินและมีสิ่งก่อสร้างบดบังทัศนวิสัยจากทางสัญจรทำให้มองเห็นพืชพรรณเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าเมื่อพิจารณาจากภาพรวมขององค์ประกอบเปรียบเทียบกับองค์ประกอบที่มีคุณลักษณะรมควัน และ คุณลักษณะโล่ง โปรง องค์ประกอบที่มีคุณลักษณะที่แห้งแล้ง ได้แก่ ได้แก่ FIR2 ลานขายของ (เบ๊มน้ำมันเค็ม), FIR4 วัดหมื่นล้าน, FIR7 วัดสำเภา

ภาพที่ 4-15 แสดงการเปรียบเทียบคุณลักษณะทางกายภาพในเชิงคุณภาพของบริบทแวดล้อมและมุมมองที่เกิดขึ้นจากทัศนวิสัยที่มองเห็นได้

ภาพที่ 4-16 แสดงตัวอย่างองค์ประกอบของเมืองที่มีคุณลักษณะร่มรื่น โลงโปร่ง และ แห้งแล้ง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า F3R13 หอพระยามังราย เป็นพื้นที่เว้นว่างที่ไม่ถูกรักษา สอดคล้องกับคุณลักษณะในเชิงคุณภาพใดๆ ซึ่งเมื่อพิจารณากายภาพพบว่ามี การกระจายตัวของพืชพรรณแบบโล่งโปร่ง แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ลานขนาดเล็กที่มี พุ่มและกำแพงที่บดบังขององค์ประกอบข้างเคียงจึงมีกายภาพที่ไม่โล่ง โปร่ง ที่ ทำให้พื้นที่เว้นว่างนี้ไม่ถูกรักษาอย่างสอดคล้องกับคุณลักษณะในเชิงคุณภาพ ใดๆ

ภาพที่ 4-17 แสดงองค์ประกอบของเมือง F3R13 หอพระยามังราย

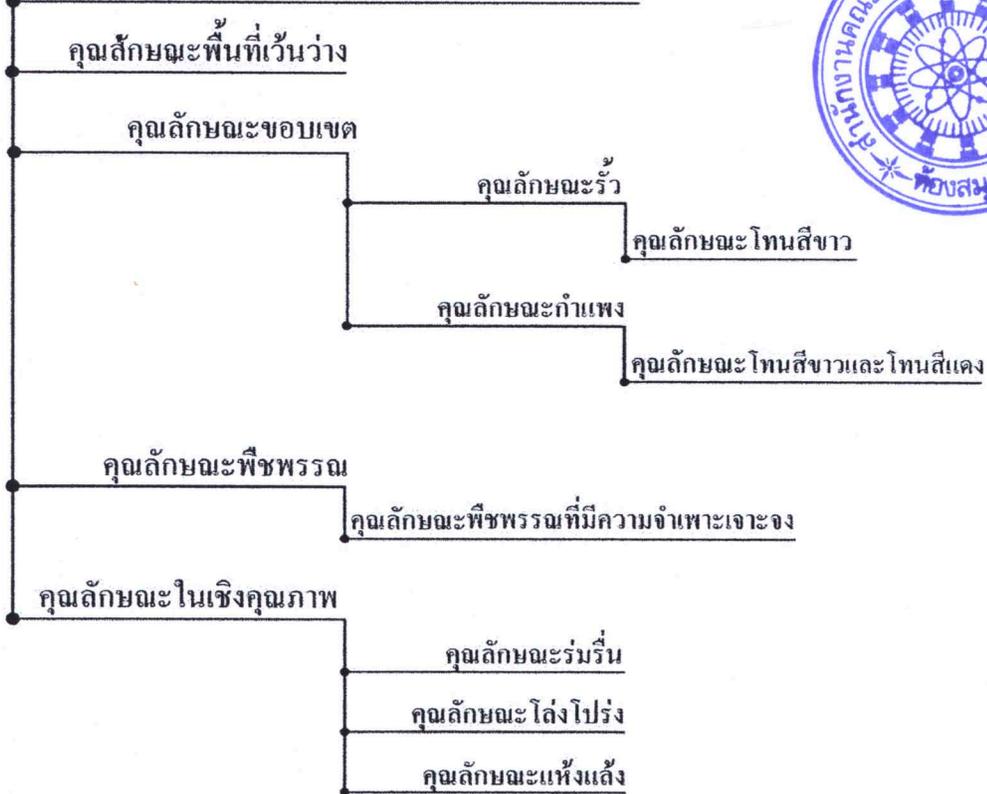
จากความสอดคล้องของข้อมูลคุณลักษณะทางกายภาพบริบทแวดล้อมที่เป็นที่รับรู้ และจดจำในข้างต้น สามารถแสดงความสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่างๆ ได้ดังแผนผังใน ภาพที่ 4-18

จากผลการศึกษาการรับรู้และจดจำคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ถนนราชดำเนิน ทำให้ทราบว่าคุณลักษณะทางกายภาพใดในพื้นที่ศึกษานั้นสามารถเข้าถึงการรับรู้และ จดจำของประชากรตัวอย่างได้ ทั้งนี้สามารถสรุปรายละเอียดคุณลักษณะทางกายภาพได้ ดังตารางที่ 4-4 และ 4-5 ซึ่งคุณลักษณะทางกายภาพที่ถูกรับรู้และจดจำได้อย่างสอดคล้อง กันนี้มีตามทฤษฎีจินตภาพสาธารณะของลินซ์ จึงอาจกล่าวได้ว่าการรับรู้และจดจำของ ประชากรตัวอย่างที่เกิดขึ้นในพื้นที่ถนนราชดำเนินนี้มีจินตภาพสาธารณะอยู่

โดยคุณลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏในจินตภาพสาธารณะนี้จะถูกนำไปใช้วิเคราะห์ ในขั้นตอนต่อไปประกอบกับผลความชื่นชอบที่ได้จากประชากรตัวอย่างที่มีต่อ

โดยคุณลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏในจินตภาพสาธารณะนี้จะถูกนำไปใช้วิเคราะห์
 ในขั้นตอนต่อไปประกอบกับผลความชื่นชอบที่ได้จากประชากรตัวอย่างที่มีต่อ
 องค์ประกอบของเมืองที่มีในพื้นที่ศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่ข้อสรุปผลความชื่นชอบที่มีต่อ
 คุณลักษณะทางกายภาพตามแนวคิดของนัสซาร์ และนำไปสู่การอภิปรายและสังเคราะห์
 ผลการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากายภาพพื้นที่ถนนราชดำเนินต่อไป
 ตามลำดับ

กลุ่มคุณลักษณะกายภาพริบทแวดล้อม (Open Space)

ภาพที่ 4-18 แผนผังความสัมพันธ์คุณลักษณะทางกายภาพของสิ่งก่อสร้างที่เป็นที่รับรู้
 และจดจำได้

ตารางที่ 4-6 สรุปรายละเอียดคุณลักษณะทางกายภาพสิ่งก่อสร้างที่เป็นที่รับรู้และจดจำได้

คุณลักษณะทางกายภาพที่รับรู้และจดจำได้	รายละเอียดคุณลักษณะทางกายภาพ
คุณลักษณะรูปร่าง	
คุณลักษณะหลังคาจั่วหรือปั้นหยา	สิ่งก่อสร้างที่มีหลังคาจั่วหรือปั้นหยาที่มีความสูงของอาคาร 1-2 ชั้น ซึ่งทำให้มองเห็นภาพรวมตลอดจนหลังคาของสิ่งก่อสร้าง ได้จากทางสัญจร
คุณลักษณะรูปทรงสี่เหลี่ยม	สิ่งก่อสร้างรูปทรงสี่เหลี่ยมเมื่อพิจารณาในมุมมองจากทางสัญจรแล้ว จะมีภาพรวมของสิ่งก่อสร้างเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมที่เป็นหนึ่งเดียวกัน มีความเป็นระเบียบ และ ไม่ซับซ้อน
คุณลักษณะพื้นผิว	
คุณลักษณะที่เปิดเผยพื้นผิว	สิ่งก่อสร้างที่มีการเปิดเผยพื้นผิวส่วนใหญ่ทำให้เห็นส่วนประกอบที่เป็น โครงสร้างต่างๆของอาคาร เช่น หลังคา ผนัง ช่องเปิด ที่ปรากฏ อย่างมีระบบตามโครงสร้างของอาคาร
คุณลักษณะที่ปิดทับพื้นผิวเกือบทั้งหมด	สิ่งก่อสร้างจะมีการปิดทับพื้นผิวเป็นบริเวณกว้าง ครอบคลุมพื้นที่ผิวด้านที่ติดกับทางสัญจรเกือบทั้งหมดนอกจากในส่วนชั้นแรกของสิ่งก่อสร้าง เป็นผลให้สิ่งก่อสร้างมีระนาบพื้นผิวเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ที่เป็นกลุ่มก้อนเดียว
คุณลักษณะสี	
คุณลักษณะสี	คุณลักษณะสีที่อยู่ในกลุ่มโทนสีน้ำตาล โทนมัสขาว โทนมัสแดง โทนมัสเหลือง และ โทนมัสเทา ซึ่งมีทั้งการใช้สีเพียงสีเดียวและมากกว่าสองสี ภายใต้ง่อน ไขการใช้สีที่แตกต่างกันอย่างมีระเบียบ

ตารางที่ 4-7 สรุปรายละเอียดคุณลักษณะทางกายภาพบริบทแวดล้อมที่เป็นที่รับรู้และจดจำได้

คุณลักษณะทางกายภาพที่รับรู้และจดจำได้	รายละเอียดคุณลักษณะทางกายภาพ
คุณลักษณะพื้นที่เว้นว่าง	พื้นที่ที่มีการเว้นว่างที่อยู่ภายในองค์ประกอบอันเป็นพื้นที่ที่ไม่มีหลังคาปกคลุม โดยถูกอธิบายถึงคุณลักษณะ ลาน สวนหรือสนาม
คุณลักษณะขอบเขตขององค์ประกอบ	
คุณลักษณะรั้ว	ขอบเขตที่ก่อสร้างจากวัสดุจำพวกเหล็กหรือไม้ที่ตีเว้นช่องว่างระหว่างกัน ทำให้ตัวขอบเขตนั้นมีคุณลักษณะทางกายภาพที่โปร่ง
	คุณลักษณะ โทนสีขาว
คุณลักษณะกำแพง	ขอบเขตที่ก่อสร้างจากวัสดุก่ออิฐฉาบปูน มีพื้นผิวที่ทึบตันและหนา
	คุณลักษณะ โทนสีขาวยและ โทนสีแดง อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสอง โทนสี
คุณลักษณะพืชพรรณ	
คุณลักษณะพืชพรรณที่มีความจำเพาะเจาะจง	พืชพรรณที่ถูกรับรู้และจดจำอย่างจำเพาะเจาะจง ในบริบทแวดล้อมของพื้นที่ศึกษา
คุณลักษณะในเชิงคุณภาพ	
คุณลักษณะร่มรื่น	พื้นที่ว่างที่มีกลุ่มไม้ยืนต้นหนาแน่นมาก โดยเฉพาะบริเวณด้านหน้าขององค์ประกอบที่ติดกับทางสัญจร ทำให้เกิดเป็นระนาบพุ่มไม้
คุณลักษณะโล่ง โปร่ง	พื้นที่ว่างที่มีพืชพรรณที่ให้ร่มเงาได้อยู่อย่างกระจัดกระจายอยู่ในพื้นที่ที่ทำให้พื้นที่ว่างที่นั่นมีความ โล่ง โปร่ง และอาจมีพืชคลุมดินที่อยู่ในทัศนวิสัยที่มองเห็นได้จากทางสัญจร
คุณลักษณะแห้งแล้ง	พื้นที่ว่างที่มีพืชพรรณอยู่น้อย หรือมีพืชพรรณจำพวกไม้ยืนต้นที่ให้ร่มเงาวางตัวอยู่ลึกเข้าไปภายในขอบเขตที่ดินหรือมีสิ่งก่อสร้างบดบังทัศนวิสัยจากทางสัญจรทำให้มองเห็นพืชพรรณเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าเมื่อพิจารณาจากภาพรวมขององค์ประกอบ